

С. Федюк

СПІВРЕЦЬ Зеленої БУКОВИНИ

же від XII ст., одна з найкращих закутків української землі, Буковина отогнала під гнетом татар, молдавських господарів та турків. Щойно при кінці XVIII ст. зайняла її Австро-Угорщина та прилучила знову до Галичини, до якої належала за часів князя Ярослава Осмомисла. Однак, цей стан недовго потривав, бо ворожі чинники зуміли переконати австрійський уряд, що для кращого опанування країни, треба відлучити Буковину від галицьких земель, а тим самим, легке буде перешкодити в розвитку культурно-освітньої діяльності. Та мимо цього, вона ніколи не зривала духового зв'язку з Галичиною. Там переходила галицька інтелігенція, головною вчительні, які закладали школи, товариства, та всіма силами старалися підняти гордіх буковинців з духового та господарського занепаду. Поміч від братів - галичан була надто мала, тим більше, що й сама Галичина стояла тоді небагато краще, бо в неї розвивався москофіський рух. Через це все, давався відчутти на Буковині величезний брак ідейних та жертвенних людей, зпоміж самих же буковинців, які не жали б жодного труду для занедбаного віками народу, які спрямували б його на новий шлях - шлях культурного та політичного відродження. Бракувало там таких людей, якими були Котляревський на Східній Україні, а Шашкевич у Галичині.

Однак, прийшов час, що й над Зеленою Буковиною, почали розходитися хмари національної невідомості та з'явилася нова людина, яка віддала всі свої сили, весь свій труд для відродження свого народу. Таким великим чоловіком для буковинської землі був Осип Врій Гордишківський - Федькович, якого за його заслуги буковинський народ назвав "буковинським солов'ям".

Чарівні, високі, зелені гори мали великий вплив на молоду душу Федьковича. Він відом і думав про високі гребені гір та хвилясті долини. Його буйну уяву це більш скріпила його сестра Маріяна, яка оповідала йому дуже багато казок та співала багато народних пісень. Його мати незвичайно пильно дбала про добре виховання свого сина та мала дуже великий вплив на його вразливу душу. У своїх творах Федькович часто згадує про ці дві особи, які його виховали в любові до рідного народу, до своїх рідних сторін так, що ніякі зайдні не збили його із цього правального шляху.

Вже в молодих літах доля змусила його покинути свій рідний край та шукати країної долі на чужині, де він і здобував вищу освіту. Але довго не міг він видержати без своїх чудових околиць та зелених полонин. Він вертається до свого батька - магістратського, урядника в Чернівцях. Батько, бажаючи забезпечити синові краще майбутнє, віддає його до війська, де він починає свою військову кар'єру. В міжчасі Австро-Угорщина вимушується у війну з Італією, і частину, в якій служив Федькович, переводять до Відня, а опісля до Триєсту й Венеції. Однак, тверде воляцьке життя не зуміло зломати чутливої душі Федьковича, не зробило з нього воляка - машину, як цього бажало собі австрійське військо командування. Він далі ще пошкріє своє знання, читаючи твори Шіллера, Гете та інших німецьких авторів. Будучи кадетом, він не гордував простими стрільцями, але радо з ними заходив у розмову, вчив їх народних пісень, асо оповідав про минуле з рідної історії, чим здобув собі любов та прихильність втілецьства, а при тім планав душу українця - воляка.

Федькович, правдивий син Зеленої Буковини, ніколи не знаходив задоволення на чужині та завжди мріяв про поворот у рідні сворони. Він не міг стерпіти погорди чужинців до українського воляцтва, яке служило в австро-угорській армії та гинуло за чужі інтереси. Тому не диво, що він відчуває найглибші почування своїх товаришів та передає їх у кількох віршах - воляцького життя. У вірші "Рекрут" він чудово змальовує біль та тугу молодого ле-

гіня за своїми рідними сторонами та батьками, який не наче та квітка, вирваний з рідного середовища і кине-ний на чужину, з великої туги поповняє самогубство. Він відкриває душу воляка, який перечитавши лист від своєї матері, яка мерзне із зима й немає їй кому помогти, поповняє неморальний для воляка чин - стає дезертиром. Він вірно змальовує безмежну силу та рішучість верховинця:

"І схопився як поломинь,
Полетів як птах.
А вітер з ним йде вадогін,
Бо годі му так...
Бо він летить до матінки,
Старої дівчи,
Дровець її врубачоньки,
Би хатки нагрів."

Мимо цього, що при війську дослужився він степе-ня хоружного, військо його не вдоволяє. Він бачив, що може більше принести користі своїй рідному поневоленому народові, працюючи над його національним піднесенням, як своєю службою при війську, тому виступає з війською та йде до рідного села Путівля.

Повернувши між свої люди, він одягається в просту селянську одіж та займається господарком. Своєю поведінкою здобуває собі велике довіря серед селян і його вибирають війтом, а дещо пізніше одержує посаду інспектора шкіл. Забирає - чись до нової праці, він переноситься до Черновець і даліше працює на літературній ниві, пишучи оповідання, повісті тощо. Тут він нав'язує зв'язки з визначними німецькими ученими та українськими студентами.

Ще як військовик вислав він свої вірші до львівського часопису "Слово", яке видає галицький діяч - москофіл В. Дідицький. Цей видає його вірші окремим збірком з своїм вступним словом, де порівняв його майже з Шевченком.

Всі українці заговорили про Федьковича, а навіть російський письменник Тургенєв писав до Драгоманова.

"У творах Федьковича б'є жерельна вода, а все інше /то б то твори інших галицьких письменників/, що старались писати по російськи /+ або туманний сутлюк або сморід трупа"

Галицькі українці старалися стягнути його до Галичини, на що він остаточно погоджується та переноситься до Львова, де стає редактором Видавництва "Просвіта". Він видає книжечки для селян та перекладає драматичні твори для українського театру. Однак, вже по рокови покидає Львів і повертає знову на Зелено Буковину. Тут він засновує видавниче товариство "Руська весілка", яка почала видавати часопис "Буковина", при якому брав активну участь як співредактор. З нагоди появи першого числа часопису "Буковина" написав Федькович вірш, повний віри у власні сили:

"Заруй туре, буйний туре
Буковинський туре
Чай твій голос заворкоче
Як громи во бурі."

Від цього часу він посвячується всецільно для добра своєї любі Верховини. У своїх творах він звичайно поминає щоденні зайдні гудулі, але тамошнім говором та яркими словами чудово змальовує святючі картини із побутового життя, де головну роль відіграє палка вдача та гаряча любов верховинця. "Люба - згуба", "Серце не навчить", і т.п. Крім цього він представляє, чистий як хрусталь, характер і велику рішучість пішости "за заподіяні кривди та зневагу людської гідності." "Опришок", "Побратими" та і.

Ніхто перед Федьковичем не змальовує так гарно звичайні гудулі, їх побуту та краси наших Карпат. Ніхто краще не представив їх безмежної любові до рідної землі та своєї рідні. Він звертає всю свою увагу на героя кар-

патських гір, славного отамана гірських опришків, Олексю довбуша. Він пише драму під заголовком "Довбуш", де на тлі гарної природи, змальовує знущання ворогів над нашим народом та славі діла Олексю довбуша - оборонця покритих джунглів. Хоч ця драма не мала літературної отіжкості, то все ж таки вона здобула величезне значіння в піднесенні національної свідомості та збудженні віри у власні сили. Ця віра - це великий скарб народу пробивається золотом витоків у всіх його творах.

Найсильнішим акордом відзивається вона в поемі "Король Гуцул", який співає разом із своїми лицарями, отроками і з цілим почотом у Сокільських горах, на високій Чорногорі. Там він очікує відповідної хвилини, коли б то знову стати та здобути краю долу поневоленому українському народові.

Значіння Федьковича, особливо для Буковини є дуже велике. Він перший заговорив простим народно-мисловим, в

Махмуд
Файхмисов

хочу розказати читачам - українській молоді - дещо про цю маленьку націю кабардинців, які живуть на північній Кавказі. Цей народ хоч малочисельний, але має свою власну мову, цю мову розуміють тільки одинці й черкеси /адинець - кабардинець/. Іншими словами ті три народи творили колись одну кабардинську націю. Однак, внаслідок завоювання Кавказу, вони розбіглися в поняттях. Територіально кабардинці займають майже весь горішній хребет, від Кисловодська по гарну бурхливу ріку Урухо /кордон східної Кабардії/.

Населення Кабардії ділиться на дві частини: більша частина осілася на низинах і вони в основному займаються хліборобством. Вони управляють всякого рода збіжжя, а земля гарна - чорнозем. Неврожайів немає. Незалежно від кліматичних обставин, протягом року, гірські бурхливі ріки, протікають по 5 - 6 кілометрів.

Незначна частина кабардинців займає горішню полосу, і вони засадничо хліборобством не займаються. Головним їх заняттям - скотарство. Населення Кабардинії начислюється на 350.000 душ. Якщо хто опитає про умовини життя кабардинців, то сміло можна сказати, що вони добрі. Сама Кабардія багата в поклади різних сировин. І так находимо тут: хром, нікель, залізо, золото, срібло та інші.

Останніми роками більшовики почали використовувати земельні багатства Кабардії для спеціальних цілей держави.

Громадні ліси з різними родами дерев і дико ростучими овочами, як груші, яблука, та інші, доставляють їх до консервних фабрик овочів. Знані є джерельні мінеральні води й купелі для шлуночково хворих.

Це був би короткий опис географічного положення та природні умовини місця, на якому переживає кабардинський народ. Цей народ любить правду й справедливість, бажає мати свободу, користуватися природною красою своєї батьківщини, її багатствами, стремиться до цього, проливає кров за це вже протягом 200 літ. Звісно нам, що кабардинці вели запеклу війну з імператорською армією за володіння над Кавказом. Це можемо пояснити тільки тим, що ця нація любить рідну землю. Наша історія каже, що в роки завоювання Кавказу кабардинці були з'єднані. Боротьба була завзята. Тагар цілою боротьбою опочивав на кабардинцях. Видно це виразно з декорих звітів генерала Ярилолова - головнокомандуючого імператорськими військами на Кавказі, "Імператору ого Величності" /"Безустанно наступають кабардинці, заходять небезпечно, що якщо не дістанемо негайно підкріплення, нас розіб'ють цілковито."/

Перед тим звітом, дати якого не пам'ятаю, той сам генерал доносить імператорові /" частина робітня Кабардинська армія захопила живим поручником /Алексеева; находимось у небезпечі; прошу підкріплення" /.

У той спосіб, після першого вторгнення імператорських військ, відбувся ненадовго організований відступ, аж коли прийшла поміч, Кавказ знову опинився під володінням імператора.

Нам відомо, що був період, коли Кабардія дотикала берегів Чорного моря. Сьогодні вказує на це назви містечок, як курортне місто Кабардинка, над Чорним морем, а також ряд пам'ятників з прізвиськами впадливих синів кабардинської нації. Ми знаємо також, що в роки війни з царизмом, знищено й спалено масу аулів з живими людьми. Тоді видали наказ: "В ім'я завоювання Кавказу знищити аули, обезлюдити живих людей".

Таким унещадливим і знищенням живих і мертвих завойовано Кавказ.

По завойованні розпочалися мирні переговори, яких основою було, заборонити кабардинцям користуватися зброєю, що було рівнозначне з життям риби без води, кабардинці, однак, мусіли погодитися з такими життям і почали відбудовувати зруйновані, понижені аули та знищену господарку свого рідного, любого краю.

В анархії того часу треба було піддержувати каламут розумів і вилучувати свою рибу. - вести до революції весь край, щоб легше удався переворот і терором опанувати громадян старої Росії.

тої час, коли там чимраз більше втискалася румунська та німецька культура, на східній українських землях бере перевагу російська мова, а у Галичині процвітає москофілізм. Своїми сильними акордами він завернув не лише Буковинський, але увесь український народ із хибної дороги, та вказав йому новий шлях, яким опісля пішли інші письменники як Коцюбинський, Стефаник, Черемшина та інші. Градоучому поколінню він полишив глибоку віру у власні сили, у безмежні скарби рідної землі, в царедіну силу чудових карпатських гір, а на сторожі поставив "Короля Гуцула", який кличе до українського народу!

" Не журися, руський роде!
Коли встану, то вже встану
І побору, о, побору
Руську долю ту погану."

=====
+Купченко:О.Ю.Федькович,Календар"Українського Голосу",Ка-
нада 1942.р.

КАБАРДІЯ В БОРЬБІ ЗА ВОЛЮ

За це між аулами розсілює сибірські козаків, яких послали тут для вдержання безпеки на випадок нового повстання. Биснажене населення погодилось з тим фактом й продовжувало монотонне життя. Стан такий тривав до вибуху революції. В 1917 році почалися нові бої і більшовики в 1920 році зайняли Кабардію й устали закон "релігійного управління", який тривав до 1924 р. В 1925 році більшовики почали змінювати ці методи управління й виступили проти релігії. Почалися розстріли, засідання на Сибір тук, які явно виступали проти комуністичної влади, заборонено відправляти Богослуження.

Невдоволення в населенні зростало і, в 1929 році наступив у цілій Кабардії народний зрив. Повстання проводилось під гаслами: "Геть з комуністичним режимом, Геть з колгоспами, Геть з гнобителями".

Військо скоро здавило повстання і знову повернула хвіля розстрілів і засідання в Сибір. Частина повстанців утікла в ліси й звідси продовжувала свою боротьбу проти місцевих провідників влади. В 1930 р. піднялось знову повстання, яке в завзятих боях перетривало 28 днів. Повстанці захопили ряд аулів. Місцеві військові залоги не могли справитися з повстанцями. Зтягнуто підсилення з П'ятгорська й Ростова. Військами уряд командував, командант північної - кавказької воєнної округи, Капрілін.

Основні дії повстанців припинились по 28 добах. Технічна й чисельна перевага більшовиків не дозволила добитись успіхів. Провідник повстанців легендарний, хоробрий кабардинець Кертієв, після невдачі повстання, відійшов у глиб країни, де оперував по сім місяців і вкінці згинув у бою з військами НКДП.

Конечним є замінити, що по здуренні повстання, серед народу зросло це більше невдоволення й ненависть до совітської влади, але малочисельність кабардинців змусила тих останніх помириться /хоча проти воля/ з совітським режимом.

А зараз останній період - проголошення німецько - совітської війни. Тут ми побачимо, що кабардинці не мали найменшої охоти боронити наважисного імперію. Похликання "допризовників" на охорону совітської держави не даю успіхів. Молодь скривалася. Цей стан продовжувався до приходу німців. З приходом німців молю вернула в рідні села, де перебувала з квітня 1942 р. до січня 1943 року, це значить до часу перебування німців у Кабардії.

З приходом німців, запанував повний порядок у житті б. колгоспників, розв'язання колгоспів і свободи релігії. Чигляло, що життя стане кращим. Однак вже по короткому часі показалося, що такий державний устрій, який був у Гітлера, не відповідав вимогам Кавказу. Незалежно від того кабардинці були змушені покинути свій дорогий Кавказ і відступити організовану в більшому числі разом з відступаючими німцями, щоб тільки віддалитися від більшовицького режиму.

Організований відступ кабардинців /в той час/ проходив на Україні. Зі сторони українського населення було видно гостинність і щирість відносно кабардинців - збігців. Кабардинці переконалися, що український народ не забув поміч кабардинців в роки голоду в 1931 р. Тоді то голодуючі українці масово приїздили в Кабардію. Села були переповнені українцями і в основному вони поселилися на території Кабардії. Ви можете побачити що в більших заселених місцях Кабардії 38 % населення це - українці.

Всі біженці-кабардинці складають подяку українцям за гостинність і за зрозуміння до них.

Ми переконали, що ті дружні відносини між українською й кабардинською націями триватимуть і надалі; що прийде час, коли дав ці народи піднімуть високо свої національні прапори й на високих шпильках Кавказу та широким степам України залунає радянський оклик: "Хай живе правдива Україна народів!"

/Гляди на карту"Кабардія"ст.6./

ТБ, ВІЙНИ НЕ ВЕДЕМ І МИРА НЕ ЗАКЛЮЧАЄМ"

Які слова були сказані в 1918 році на берестейській мирній конференції, тодішнім провідником більшовиків, Лейбор Троцьким /вранштайном/. Так тоді вели себе більшовики, так вони ведуть себе й тепер, послідовно, консеквентно.

В анархії того часу треба було піддержувати каламут розумів і вилучувати свою рибу. - вести до революції весь край, щоб легше удався переворот і терором опанувати громадян старої Росії.

Минуло 25 літ і по уяві більшовиків, тепер час інтензивної підготовки до всевітньої революції. Сьогодні не мовторють сів Троцького, але роблять до його думці. Ію війна завжди панує втомата та похитичне знесочення до війни й бажання мира. В цей момент, можна найбільше зробити пропагандов брехні, як святої речі, а всякі посушення виправдують непервиність завтра, та захопленням теренів - багато робиться ніби для самозбереження. Мир мусів би припинити загадочні "гангстерства" - вивіз машин, цінних річей, людей... Мир обмежив би

грасування більшовицьких агентів по чужих державах і творення розкладових більшовицьких ячейок. Лир ограничив би впливи більшовиків, тому для них мира не треба. Сотні причини наводять більшовики, щоби здержати нинішній стан. То Індонезія, то китайська війна, то Триест, то Дунай, то госнодарська цілість Німеччини, то Курська область, а тимчасом шпіонажа в Канаді й Америці та літаків бомби /V/ через Швецію зі Сходу на Захід, п'ятилітнє зброєння, українська пшениця до Франції і Чехії, проєкт 17-ої республіки Совеців /Польщі/ - все так дивно збігається до купи, що не можна

ухоронитися від досить виразної картини: підчас "безміра" й при неможливості контролі, сильно підготовляється війна, яка певно в уяві більшовиків перемається нарешті зі всесвітньою революцією. Тоді... тоді... але це не відомо, що тоді. Існує атомова бомба. Значить більшовикам треба зачекати, щоби й у себе її мати, а тому знову й рішуче зараз треба у світі "невизнаності" - війни не вести і мира не заключати, - творити каламуть /розумів і відношень/ а в каламуті рибу вилудляють.

Філателістика

ануло вже 100 років, від часу, як перший поштовий значок побачив денне світло. Був то славний англійський значок "Блек Пенні". Від цього часу вийшло понад 80 000 різного рода значків, з чого 50 000 вийшло за останніх 20 років. Філателістичні альбоми стади підручниками географії й історії, в яких, побіч найбільших потуг світу, не бракує країн й державок з найглибших закутин нашої землі. Значки - це кольорові образки, на яких можемо побачити все, ви - ходять сьогодні в сотках тисяч примірників, з яких багато ніколи не наклеювали на листи. Їх негайно викоповують торговельні фірми, або "грянуть" в альбомах збирачів. В 1940 році в самих тільки злучених державах судба така стрінула ото мільонів нових значків! В тих самих злучених державах існує сьогодні 30 - 40 збірок значків, вартості понад пів мільона за кожний збір, дальших чотири мільони філателістів є в посіданні колекцій Пересічної вартості 225 доларів.

1900 році збирати всі нововидані значки злучених держав, купуючи їх бльоками по чотири. доповняючи в цей спосіб збірку до року 1920. видав на значки 169 доларів, це б то річно 8 і пів доларя. На такі гроші може спромогтись кожний. Його збірка не являє собою нічого надзвичайного, а одначе сьогодні каталогова вартість рівняється 3,773 доларям, отже заробив 2 000 %! Як бачимо - льоката капіталу бездоганна.

що властиво заставляє людей збирати значки, і що це така філателістика?

це були б збирачі - люди інтересу. З черги перейдімо до більш популярних і симпатичніших філателістів "з приємності", "з покликання" чи, як їх називають ігноранти "нешкідливих маняків".

це торгівля - приємність - мистецтво - чи все те разом?

Тут поле до напису дуже велике. Можна збирати значки далеких орієнтальних країн.

в чім є та дивна, найбільш популярна зі всіх "пристрастей" збирання, яка держить у своїх радах понад 10 мільонів, розпоросених по цілому світі, вірних прихильників?

Під тим оглядом, філателістика має багато можливостей. На значках можна студіювати дивну історію Гайті, бадати пустиню Гобі - або, як хтось є більш поступовим, обсервувати розвиток західної цивілізації, що доходить до найдальших закутин світа.

Збирачі значків рекрутуються з усіх середовищ. Робітник над своїм скромним альбомом, по фізичній праці, знаходить вечірній відпочинок, урядник сортує свої збори наче важні папери, багатий промисловець видає величаві суми грошей, щоби здобути унікальну, во як дивлячись на свою збірку згадує минулі війни, або заморські кампанії.

Багато філателістів відкидає збирання значків за їх державною приналежністю, а збирає їх по різних тем а х . Це нова, незвичайно атракційна й повчача ділянка. І так наприклад фабрикант авт має велику збірку значків, що показують різного рода авта, лікар випозив значками, які торкаються медицини, воєак має збірку, що описує битви й історію війська. Теодор Стайнвел, знаний фабрикант фортепіянів знаний філателіст, має колекцію, яка торкається тільки музики й музичних інструментів. Мак Кетте, купець з Бреслава записав британському музеєві збірку значків ілюструючих розвиток парових кораблів.

Поштовий значок зростається з життям людини. Раз на ньому наклеєний не дається вже ніколи відірвати. Молодий учень знається нераз краще на філателістиці, ніж на математиці, молодий мужчина робить все, щоби тільки задоволювати свою філателістичну пасію, старець, знову, оглядаючи свої значки забуває про самоту.

Важко сказати, чи це торгівля - приємність - мистецтво - чи все те разом? В чім є та дивна, найбільш популярна зі всіх "пристрастей" збирання, яка держить у своїх радах понад 10 мільонів, розпоросених по цілому світі, вірних прихильників?

Рувелет, коли їхав за море, брав зі собою свій альбом, над яким сидів у вільні хвилини й забував над ним за пошту.

В останні часи, тотальні держави /а також й інші/ вжили значків для пропаганди. Італія Муссоліні видала сотки чудових значків, які описують велич Гіму і прославляють фашизм.

В усіх арміях світу, старшини й рядовики гуртуються у філателістичних клубках, де над поштовими значками займають різні степені й роди зборів. Наймолодші й найстарші... найбідніші й найбагатші. Всі вони у філателістиці знаходять забуття.

Треба зазначити, що правдивий філателіст шукає все фактів зв'язаних з важним значком. Причина, для якої його видає, дата, видання, що значок представляє і т.п. Всі ті дані, часто виписувані на сторінках альбому, додають життя і підносять значиння значків.

Однак, філателістика є мистецтвом, сама у собі мистецтвом, в якому можна згубитися, або знеохотитися й то переважно в першій початкувчій фазі збирання значків. Воєак збирати значки? якої держави? Нові, чи старі? Сотки подібних питань заколючує спокій початкувчих філателістів, які часто розпочинають свої колекції без плану й складу, думачи створити збірку всіх значків світа. Вільше завансовані знають, що неможливе. На це потрібно було б мільонів. Сотки значків знаходяться у тзв. "тисячо - доларовій" класі, інші знову є такою рідкістю, що треба би перешукати цілий світ, щоби знайти якісь "на продаж".

Як бачимо з того, філателістика не є легком. Бштукою самою в собі, яка вимагає не менше студій і шукання, ніж багато інших штук, які не мають очеркнення "маніяк".

Отже, що має зробити збирач, якщо він не є в стані видати понад 20 мільонів доларів на самі поштові значки, як це зробив найбільш знаний колекціонер на світі, граф Філіппо фон Феррара. В тому місці треба поставити питання: Чи збирає значки, для так званої приємності? Чи в намірах торговельних?

за чужою пресою переказів М.П.

Збирання для інтересу - це сьогодні розповсюдженний пров. Раптова підвижка поштових значків, підчас славної американської кризи в 1933 році, спричинила, що багато власників вартисних паперів замінили їх на збірки значків і в той спосіб урятували свої гроші.

Перед війною, коли Гітлер заборонив вивозити з Німеччини гроші, спритні фінансісти вивозили їх у виді поштових значків. Сьогодні, коли годна валюта не є "певна", люди охочо вміщують свої капітали в значки, які не можна "удержавити", а вартість їх стало зростає, як наприклад, ледунські значки, передовсім німецькі, французькі й австрійські, які в порівнянні з каталоговими цінами 1934 року, зросли на ціні на 100 %.

Нові значки української таборової пошти.

Уявім собі, що якийсь американець розпочав у

в українському таборі полонених у Риміні в Італії - заходом "товариства Українських Філателістів" при допомозі редакції "Батьківщина" виходить з друку на днях серія пам'яткових українських поштових марок. Серія окладається з чотирьох вартостей - роботи таборових маларів пп. дудинського і дидя. докладніші дані в найближчому числі. Тут помістимо знимку виданого бльоку.

Що Чужо

У вівторок, на мировій конференції промовляв міністр Бірнес, який заявив, що по першій світовій війні Америка не брала участі в творенні мира через до різниці поглядів це більше загострилась. І щоб цього уникнути те-

пер, Б.Д.А. зроблять усе для забезпечення миру. Труднощі в порозумінні між потугами, як говорив міністр, не є це такі трагічні, щоби їх брати надто песимістично. Але помімо всіх труднощів зрешта старатись знайти ахнайкращу розв'язку. Щодо мирових проєктів чотирьох потуг, заявив, що ці держави не накидуть конференції своєї розв'яз-

ки, однак критика праць міністрів закордонних справ не узасаднена, тому що без згоди між потугами, мирова конференція потрівала б кілька місяців. Він зазначив, що ці проєкти були б зовсім інші, коли б Америка все рішала сама. Не були б вони також такими, коли б хто з інших потуг був одиноким арбітром.

Опісля, серед гучних оплесків притиснутий, голос забрав прем'єр Етлі. Він сказав, що ця конференція є початком усталення нормальних відносин і має за мету усунути із сердець сірих людей, страх перед війною. По нім забрав голос представник Китаю, який між іншим підкреслює, що для бущих ворожих країн треба ухвалити строгі умови, щоб внеможливити їм знову підірвати мир.

В середу промовляв Молотов. На самім початку він підкреслює, що метою конференції, є усталити мир і безпеку в Європі. Предложені проекти договорів вказують, що чотири держави є готові все зробити, щоб знищити гітлеризм, а з тим самим запобігти новій агресії. Держави, які стояли по стороні осі центральних держав, мусять понести заслужену кару. Коли ходити про тривалий мир і безпеку, то Росія буде боротися завжди згідно з цими засадами.

Опісля, Молотов заявив, що завдяки поставі Світового Союзу, бущим ворожим державам, не накинено Європі господарських клявуль, які обмежували б її економічну свободу. Молотов заатакував також режим генерала Франка в Іспанії, висказуючи надію, що все ж таки він введовзі перестане існувати.

Нав'язуючи ще раз до мирових договорів, Молотов заявив, що вони сталися предметом атак зі сторони реакційних і протисовітських чинників. Молотов думає, що проекти покриваються з інтересами малих і великих держав і представники всіх держав будуть вислухані та їх опінію візьметься під увагу.

Австралійський міністр Бвет заявив, що Австралія має одинокі бажання, щоб конференція не стала чимось вищим, як самою формальністю. Всі делегати повинні пам'ятати, що тут іде лише про мир. Дальше він підкреслює, що Австралія, британські домінії, та багато малих країв уважають, що всі представники повинні мати однакові права на конференції та зазначив, що всі ухвали конференції повинні згоджуватися з засадами Атлантичної Карті і Карті ООН.

В четвер забрав голос представник Голандії, міністр Витцелар, який зазначив, що упевлієване становище великих потуг — це небезпека для світового мира, — які зобов'язують пригостити мир. Він зазначив, що потуги повинні добре старатися про те, щоб не провадити політики застрашування, егоїзму та неголеранції. Великі потуги повповнили помилку, подібно як і малі, з тою різницею, що помилка великих держав є тяжчою в своїх наслідках. Вистарчить поглянути на ситуації, в якій знаходимоса, щоб це свездити.

Спосіб, в який великі потуги виі користали своє упевлієване становище на ООН не причиниться до розвитку тієї інституції, й не розвіє невпевності. А процедура, яку запропонувала московська делегация, може лише збільшити існуючий уже страх. Іменні малих народів, Витцелар запропостував проти накидання великими потугами комусь своє волю, бо великодержави не мають монополію на мудрість. Він висловився рішучо за засаду рівності, всіх держав, і заявив, що коли конференція має дати якісь висліді, то не може допустити, щоб вона послужила інтересам поодиноких держав чи поодиноких груп, бо то було б небезпечно для інших держав, та ударенило би розвиток міжнародної співпраці.

Опісля промовляв делегат Югославії, прем'єр Кардєль. Він виступив проти постанови, віддати Триєст і гостро заатакував пропозицію кордонну лінію між Югославією та Італією, яку запропонувала Франція. Після нього, та лінія є несправедлива й не відповідає етнічним засадам. А дальше пригадав, що в війні з Італією згинило 40 000 людей, югославських громадян. Делегат Югославії виступив проти господарських постанов мирового договору з Італією, лагідних умов підкреслюючи, що Італія була напасником.

Опісля, забрав голос представник Нової Зеландії, Массон, який заявив, що не можна переправдувати жодних територіальних змін, доки не вислухають народи спірних територій.

В четвер, прем'єр Етлі вийшов до Лондону і взяв участь на засіданні уряду, де розглядаю палестинське питання. Опісля відвідав міністра Бевіна, який хоруге на ослаблення серця. Але тепер йому покращало.

Ак бачимо, промови визначних мужів стану не принесли нічого нового. Всі промови були незвичайно поздержливі та обдумані. Децо більше сказав Молотов, називаючи після свого давнього звичаю всіх противників реакціоністами, які відважились критикувати предложені проекти договорів. Перший зудар відбувся на регуляційній комісії.

Бо як знаємо, ще на конференції чотирьох міністрів, Молотов узалежнив скликання 21 держав від процедури прийнятої на конференції чотирьох. Ця процедура сильно обмежує працю інших 17 держав, і вони мали б лише слухняно прийняти ухвали. Очевидно міністри інших держав не погодилися на такий внесок Молотова, тим більше, що лишилися ще багато справ нерозв'язаних як справи плавби по Дунаю і багато інших.

Тому міністри погодилися на певний компроміс з тим, що ухвали будуть рішати кваліфікацією більшістю голосів 2/3. В той спосіб совіти забезпечили себе перед некорисними для себе ухвалами.

Своє Становище поповрав Молотов і на регуляційній комісії, однак стринувся з звиклим опротивом австрійського міністра Бвата, довкола якого згуртувалися всі міністри англійських домінії, він підкреслює, не немає нічого прити того, щоб міністри чотирьох потуг зазначили провідне становище, але не погоджуватся, щоб вони мали рішальну перевагу над усіма іншими міністрами і коли прийметься засади, щоб рішати справи більшістю 2/3 голосів, то це практично ударнить всі поправки і внески інших держав. Тому тепер виринуло дві проблеми. Коли будуть рішати про всі справи лише великі чотири потуги, при незначній участі 17 держав, тоді конференція стратилася б свої значіння, або 2. Обидві пропозиції Бвата, то тоді конференції можуть збойкотувати совіти та їх светліці.

На комісії пропедеральній прийшло також до певного зудару. Ця комісія прийняла проект грецького делегата в остаточним сформуванні Молотова. Ця поправка предвижує, що одна або більше делегаций можуть ставити на порядок нарад, одну або більше справ, які мають зв'язок з мировими договорами. Опісля говорили над компетенціями і складом різних комісій.

На пленарнім засіданні паризької конференції промовляв також представник Чехословацьчини, міністр Масарик і прем'єр Канади, Мекензі Кінг. Масарик говорив про меншостеве питання, підкреслюючи, що Чехословацьчина ніколи не підпише угоди в справі менших народів, як це мало місце на Версальській конференції, бо він приніс її багато клопотів. Кінг висунув проект, щоб для приспінення мирового договору рівночасно відбувалися наради міністрів закордонних справ чотирьох потуг і в той спосіб, вони мали б можливість розглянути всі зміни, пропоновані через конференцію ще перед голосуванням. Він заявив, що найважнішою справою конференції — це справа мира і не можна допустити до війни між поглядами великих і малих держав. Метою є створити слухній та справедливий договори.

Щодо голосування, то дуже добре розуміє становище Бват, який домагається щоб всі ували переходили звиклою більшістю голосів, але також розуміє і становище Молотова, який жадає кваліфікованої більшістю 2/3 голосів. Після його думки було б найкраще, коли б у всіх справах осягнути одностійність.

На процедуральній комісії забрав голме перший делегат варшавської адміністрації п. Ваневич. Він висунув пропозицію, щоб польський уряд був допущеним до опрацювання господарської частини мирових договорів з Угорщиною, Румунією і Болгарією. Йому опротивився Бвет, але попер Молотов, доказуючи, що мадарські частини айнаїли були Польщу і що поляки воявали так само з німцями, як і з мадрами. Молотова попер український делегат Мануїльський і Масарик, але опротивився Бірнес і міністр Мак Нейл, представник Голандії і полудневої Африки і той проект відтягнуто.

Опісля дискутовано над поправкою Нової Зеландії, щоб Франція як господар, обняла провідництво на конференції, а тим самим можна би оминуть всякі задрознення, як амбіції інших держав. Ця пропозиція поперли Голандія, Бразилія й Канада. Французький делегат подкажував за довіря, однак зазначив, що

це конференції скликалі чотири потуги і вони повинні за неї відповідати та поводити нею на зміну. За цей змінон заявився швейцарський, а також делегати Англії та Норвегії. Над цим справою вив'язалася жива дискусія. Голандський делегат відтягнув свій внесок, тому що Бідольт погодився тоді бути предсідником коли б була одностійність щодо його особи. Делегати Голандії та Нової Зеландії зажадали, щоб предсідника вибрати. Їх поперла Бельгія та Бразилія. Але делегат Чехословацьчини, який зажадав вибрати предсідника на зміну сказав: "коли ми в такій простій справі не можемо дійти до порозуміння, то як збудуємо тривкий мир?" Бкінці рішено, що міністри закордонних справ чотирьох великих потуг будуть на зміну предсідниками конференції. Першим предсідником через три дні буде міністр Бірнес.

Однак ще не могли прийти до порозуміння над процедурою голосування.

Дальші засідання продовжувались у понеділок, які також не дали жодного вислїду, подібно, як засідання в суботу. Молотов дальше боронив свою пропозицію, гостро виступаючи проти пропозиції Голандії, яка запропонувала рішати ухвали звичайною більшістю голосів, а також проти компромісової пропозиції Ведикої Британії, щоб всі ухвали за звиклою процедуральних рішати більшістю 2/3 голосів. Молотов вніс додаткову поправку до своєї давньої пропозиції, щоб ухвали, які не вдержать відповідної більшости, предложити, як проекти поодиноких країв, конференції міністрів закордонних справ чотирьох потуг. Крім цього Молотов зложив заяву, що Велика Британія зайняла становище, яке суперечить постановам міністрів закордонних справ чотирьох потуг і він дивується, що Велика Британія зміняє свої погляди на справи з дня на день. При тим він зазначив, що справа голосування має політичне значіння, а метою політики Англії на конференції, залевити перевагу англо-американському блоку. На стороні Молотова стали делегати Югославії, Чехословацьчини й Польщі.

Того самого дня процедуральна комісія одностійно увалила, щоб Італія, Румунія, Болгарія, Угорщина й Фінляндія предложити на конференції свої погляди. З тої нагоди Бірнес сказав, що конференція робить гарні поступки, даючи нагоду малим народам предложити свої пропозиції. На підставі міроудайних джерел "АІВ" подає, що Бірнес має надію, що "малі народи" висунуть свої пропозиції у 32-ох справах у яких великі потуги не зуміли прийти до порозуміння.

У вівторок ця сама комісія збиралась аж три рази на нараді. На першій вібрано прийшло до гострого зудару між Бірнесом а Молотовом, підчас якого, як-як подають кореспонденти, атмосфера була наладована електричність. В часі своєї промови Бірнес звернувся безпосередньо до совітської делегації, відповідаючи на закид Молотова, що ніби то становище Америки на конференції суперечить постановам міністрів закордонних справ, а послуговання американської делегації є нелогічне. Він заперечив твердження Молотова, будім то Америка мала б уже два рази на тій конференції відкинути його пропозиції, скликати конференцію міністрів закордонних справ і це не відповідає правді. Відійності Молотов пропонував скликати конференцію в справі вибору предсідника мирової конференції, але "ми стали на становищі, що ця справа належить до компетенції всіх делегатів і з тої причини ту пропозицію відкинемо". У своїй промові Бірнес підкреслює, що вже від часу Потсдамської конференції, він заважає намагаюся Совітів, обмежити число учасників на мирову конференцію, яка має рішати про світовий мир. Такими методами Совіти провадять свою політику, а коли вона їм не вдається, то вони обвинувачують своїх партнерів. Він ще раз підкреслює, що таке становище й така тактика вичерпує терпелівість усіх та не посуває нарад вперед. Тут пригадав він, що совітський делегат обвинувачує Америку і Велику Британію в зміні їх становища щодо поправок, які внесли Совіти. Однак, цих поправок взагалі не обговорювано на конференції міністрів закордонних справ. Із цього виходить, що кожне потягнення Америки чи Великої Британії Молотов називає неконсквен-

цією, хоча він так само поступає. Тому від заявляє, що буде попірати лише узгоджені ухвали на конференції міністрів закордонних справ. Акінці зазначив, що преса в Америці є вільною і всієї заяви Молотова в ній оголошується, тому він сподівається, що і його заява знайде місце на сторінках соціалістичної преси.

На його прому Молотов відповів, що закиди Бірнеса є зовсім безпідставними, бо Совіти не хотять ігнорувати чи обмежувати ролі малих держав на мировій конференції.

Горкачівське вільнодумство преси, він обіцяв помістити промову Бірнеса в соціалістичній пресі. Пополудні переведено голосування над внеском в справі процедури голосування, однак це не прийшло до порозуміння. Міністр Бірнес це раз вказав за звичайною більшістю голосів, за чим був також міністр Мак Нейл, додаючи, що він є дуже здивований поступовим соціалістичною делегації. На це відповів делегат Югославії, що він не буде зв'язаний з жадними постановами мирової конференції, коли вони не перейдуть більшістю 2/3 голосів.

2. життя у Совітах.

У Вашингтоні оголошено, що американський посол в Москві доручив моготову листа, яким американський уряд закликає СРСР до спільної політики відносно Угорщини. В листі підтверджено, що теперішні катастрофічні положення в Угорщині спричинені різними рекаліціями та вивозом усяких харчів з Угорщини, що тривало до кінця квітня. Уряд Америки повідомляє, що ринився продовжити речинце звороту дунайської флоти аж до часу полагодження справи плавби на Дунаї. Акінці лист критикує заяву Вишинського, що відшкодування й перебування соціалістичних військ на Угорщині не впливають на господарське життя держави.

У швейцарії відбувається виставка під наголовком "Варшава обвинувачує". З того приводу швейцарський часопис помістив статтю, в якій говориться: "Одне питання насувається на уста відвідувачів. Як Совіти могли залишити населення Варшави під час повстання без найменшої допомоги від 1. серпня до 2. жовтня 1944 р. Цей часопис звернувся до шефа пресофса виділу польського посольства за висношенням в цій справі, який відповів, що всі намагання Совітів, увільнити місто, знищили німецька військова машина. Швейцарський журналіст додає собі, що Варшава уславила Совітів, але чим пояснити наказ, в якому Совіти заборонили ескадрам вилітати з Італії та Англії на поміч Варшаві й не дали доз дозволу осісти на соціалістичному терені. Крім цього відчувався брак харчів, що їх скидали з літаків. Здається, що Схід має свої причини, яких Захід не розуміє - кінчить свою статтю швейцарський журналіст.

Відносини в теперішній Польщі вичиняє до певної міри шеф представництва американського часопису "Таймс". Його арештували у Познані, бо він перед голосуванням перейшов кордон до Польщі, з наміром написати свої враження з виборів, які помістив у "Таймс". Він піде слідуюче:

"У познанській квартирі безпеки, я полав у руки типа комедії Гоголя, панка з чорною борідкою, в середнім віці, який носив мундур польського майора. На його грудях звичаю аж дев'ять відзначень, але це не були лише стяжки, тільки правдиві ордери. Називався він Вінокуров і не говорило, що він російського походження. Коли показалося, що розмова по-польськи є цілком неможливою, він погодився розмовляти зо мною своєю рідною мовою. Майор був над міру чемний. Я йому показав свій паспорт, соціалістичну перепустку, папери свого воза, а також право їзди. Все було в порядку, але мимо цього майор з чорною борідкою задавав мені того рода питання: звідки так добре говорю по-російськи, що я думаю про наві кордони Польщі, а від себе запитав його, чому мене арештували?"

Ах, міліція думала, що ви дезертир соціалістичної армії - відповів він.

Він вийшов з кімнати і за хвилину вернувся з маленьким, непоказним чоловічком в закуренні в'язанні і сорочці без кравата. Майор і всі урядники з пошанов називали його "шефом". Я пізніше довідався, що це був Морозов.

Він почав задавати мені питання з політики, але я йому відпавив:

Наперед мусите мене формально арештувати, а коли це зробите, тоді вашим обов'язком є повідомити американського консула, а я зі своєї сторони зажадав побачення з ним і виключно в його присутності буду відповідати на ваші питання. Але коли б'удете мене перетримувати, так як тепер, то це буде виглядати, що боїтеся, щоби я не оглядав ходу референдуму.

Майор застановився і задзвонив до міністра Безпеки в Варшаві Радкевича. Чекаючи на подолання, майор і шеф полагодували біжучі справи. З однієї місцевості прийшов рапорт, що бандити затримали тягарове авто, з іншої, що опозиція значно зросла. Одні розмови були ведені по-польськи, інші по-російськи. Заки прийшов телефон з Варшави, я сказав гололодів.

"Ну, що сказала Варшава", почали вчитатися у кімнати.

"Сказали, щоби ми не робили з себе дурнів. Ваша амбасада інтенсивувала в Міністерстві Закордонних Справ і робить пекло. Скоро робота - додав з подивом майор.

Я встав і запалив останню папіроску кажучи:

"5 годин я був вашим гостем і буду дуже ображений, коли мене не запросите на обід. Майор з чорною борідкою і непоказний шеф були заклопотані, але погодилися.

Обід був прекрасний. Ми їли, пили і розмовляли аж три повні години. Для загальної радості я їм відкрив тайну, що вони мене вважали за американця так само, як я їх спочатку вважав за поляків. Вони сердечно розмовляли.

Я поставив їм кілька питань про Польщу і про Німеччину. Запитав їх про вибори. Чи це правда, що тривають масові арештування провідників опозиції? Майор кивнув потакуюче головою.

"Одного дня - говорив - траплялися випадки бандитських нападів на наших урядників, кожного дня ми викриваємо заговори, океровані до повалення польського уряду. Тому ми мусимо воювати зброєю - терором. Мусимо їх навчити, що значить радіти в інтересі народу а не обмарників і капіталістів. Багато селян далось зловити на вулку Миколайчика. Тому Миколайчик, як такий, грішний. Але з другої сторони його впливи значно маліть.

По 4. черці горілки Морозов підкривито забув про свою приборку поліції і запитав мене так просто з мосту: Чому ми не можемо договоритися з Америкой? Адже ми не маємо територіальних спорів. Ми не хочемо ваших колоній, а ви не бажаєте наших. І ми в працьомо для добра народів. Наприклад ми працьомо для польського народу, а ви тут, як і на Балканах і Середньому і Далекому Сході, робите нам погані пошти.

Я старався йому висинити, що в наших поняттях демократія полягає в тому, щоб оставити народові цілковиту волю, а не в тому, щоб вбивати в його голову, що йому пожиточна. Хом же говорилось уже по четвертій черці, ані майор, ані Морозов не могли цього ніяк зрозуміти. Ми випили це два келишки, а вони і далше не могли зрозуміти, про що властиво мова. Одинока річ, що їх лякає, то можливість війни з Америкой. Вони були розчаровані: поляки не хочуть зрозуміти соціалістичної широти. А росіяни даремно тратьють тільки дорогого часу, щоби навчити поляків, як керувати власною армією, тайною поліцією, й адміністрацією, а все в інтересі справжньої демократії. А в тому, що в Польщі неспокої й розруки частково винні британці й американці, бо все безвідповідально паляють про вільності горожан.

Забава закінчилася по півночі. Морозов трохи змік, а майор перестав дивитися на мене своїми рибачими очима і вкінці сказав мені ось що: "Знаєте, Морозов і я говорили про політику, але це нас нудить. Кожний з нас знає, що другий за хвилину скаже. Але сьогоднішній вечір був іншим і наша розмова була насправду цікавою.

В американським місячнику "Те Америкен Меркьюрі" появилася стаття визначного американського журналіста В.Г. Чамберлена, в якій він старався дати блянне соціалістичної території - яльної і політичної експансії. Він, на основі фактів, доходить до смішних заключень: "27. червня 1930 р. на 16. Конгресі комуністичної партії Моло-

тов заявив: "не хочемо ані пиді чужої території". Дня 6. листопада 1942 р. сказав, що напрямком політики СРСР є рівність усіх народів й інтернаціональність їх територій, увільнення ув'язнених народів й призернення їм суверенних прав, а також ненарушення права до керування своєю волею. Крім цього, Соціалістичний Союз писав Атлантійську Карту, в якій між іншим читасмо: "Підписані держави зобов'язуються не забирати чужих земель, ані нічого іншого.

Однак від вересня 1939 р. Совіти зайняли терени, загальної поверхні 273, 94%. Квадратових кілометрів з 24 мільонами мешканців. В це входить бува східна Польща, Литва, Латвія, Естонія, Карелія, Молдавія, і Східні Пруси. Крім цього Совіти поширили свої політичні впливи на Польщу, Чехословаччину, Мадярщину, Австрію, Югославію, Болгарію, Румунію, східну частину Німеччини, Фінляндію, Манджурію, північну Корею, а також внутрішню Монголію.

Совіти привнезли три незалежні балтійські держави найперше підписати договір про взаємну поміч, і в цей спосіб отримали військові бази на Балтику. Молотов гостро виступив проти тих, які бачили в тому союзі приготування до анексії. На засіданні Верховної Ради Молотов сказав, що твердження про соціалізацію балтійських держав є позбавлені основ. Їх ширять вороги СРСР і провокатори. Цією ж заяві вже в 1940 р. Совіти вислали до цих трьох республік ультимат, що в ньому домагалися дозволу для перемаршу соціалістичних військ через їх територію, а крім цього створення призначних для Совітів урядів. На окупації переведено тоталістичні вибори.

Далше він оповідає про окупацію Фінляндії, Буковини, Бессарадії, Курільських островів та округів Чанну й Тува в Азії і називає це знаслідком атлантійської Карті.

Методи посередньої експансії Совітів Чамберлен ділить на три частини: 1. військова окупація з установленням комуністичних урядів, як у Польщі, Болгарії та Югославії. 2. соціалістична військова контрола, як у Мадярщині і в окупаційних полосах Австрії й Німеччини. 3. ложикування коаліційних урядів у яких комуністи займають найголовніші позиції як в Чехословаччині, Албанії та Фінляндії.

Докази на соціалістичну експансію очевидні та незбиті. Росія стареться покосити їх одним словом "безпека". Але кожний завойовник стареться уславилювати свої підбиті конечність забезпечення своєї країни. Однак, соціалістична закордонна політика визначається елементами, яких не мають інші імперіалізи, а це комунізм у світовому розмірі, який уславилює соціалістичну захланність і доставляє СРСР готових членів в'яткої колонії. І саме цей універсальний характер комуністичної доктрини уможливило створення світового зв'язку соціалістичних республік і не дозволяє назначити межі соціалістичної експансії.

Недавно Сталін заявив: "Соціалістична вітчизна так довго в небезпечі, як довго є оточеною капіталістичними державами." Іншими словами, совіти досягнути повну безпеку по цілковитій соціалізації світу - підкреслює Чамберлен. Сталін дуже добре розуміє, що соціалістичний промисл далеко не дорівнює американському, а крім цього СРСР немає атомової бомби, заслабий на морі. В теперішній ситуації Росія потребує трохи часу, щоби перетравити це, що загарабля. І можна цілком певно сказати, що соціалістичний динамізм трохи припиниться, коли Америка й Велика Британія будуть приготовані радше до війни, як до миру.

Чи знаєте, що...

...що одиницями людьми, які не зміють брехати, є ескімоси. У них не знають, що таке тілесна карадітей, родичі на провинку не б'ють, натомість з такою дитиною чи старшим нікто не говорять.

...що китайські жінки мають ноги дуже маленькі. Милитися, той, хто ба подумав, що їх ноги є менші, чим у інших людей. Ні, тільки дівчатам, за-

раз після народив, витягають на ноги черевиком. Черевиком стягають їм тільки з огляду на чистоту і то на кілька мінут. Дале тіло розвивається, росте, для ніг — це неможливо. Можливо, до китайці, роблять це з заздрості, щоб їх жінки не подобались іншим.це найцікавішою людиною світу вважається це й зараз Микола Шклуч — Маклай. Народився він і зріс на Чернігівщині. Він є з походження українцем. В науковому світі знаний, як учений — дослідник природи, а особливо етнографії Малайського архіпелагу, Індонезії та Полінезії.

На ґрунті XIX ст., по закінченні наукової праці в Арабії, він їде на острів Новаї Гвінеї. Висів на східному березі; цей залив і до тепер має назву Миколайівський Маклай.

....у Берліні винайдено гідрравлічну штучну ногу. Вона має сповинати молитви всіх інвалідів, які втрачають ноги під час війни.

В часі проби одноножні ветерани вживаючи нового винаходу маршували шкватою вгору і в долину і поборювали такі похилості так легко, що глядачі з трудом могли розрізнити рух штучної ноги від правдивої.

Гідрравлічна нога є винаходом американських лікарів, які працювали спільно з німецькими ученими в Гайдельбергу. Власний винахід здійснило двоє німецьких учених др. Ульріх Нешке і Ганс Маух.

Штучна нога працює на засадах гідрравліки. Толоч і циліндр знаходяться в лідці. Вченим удаюся опрацювати контроль тих рухів і в цей спосіб кожний інвалід має можливість виконувати штучною ногою всі чинності, майже, так, як нормальною.

Є надія, що цей новий винахід вже вкортці буде доступний всім воєнним інвалідам.

....найстаршою науковою Інституцією Англії є Королівська Астрономічна Обсерваторія в Грінвічі. Заложив її Карло II. в 1675 році. Чені, які працюють в обсерваторії займаються

виключно астрономією.

Обсерваторія в Грінвічі набрала світового значіння в 1824 р., коли в наслідок міжнародної ухвали визнано південний, який перебігає через Грінвіч за нульовий.

Час опричинився до того, що обсерваторія в Грінвічі треба перенести. Димні великого міста з коминів зає сланяють небо телескопом. Працювати не можливо. Забудування обсерваторії перенісється на музей.

....американські й англійські фахівці заповідають, що в Чіле, приступлять небаром до фабрикації штучного золота. Дотепер витворювали його з ртуті. Однак воно було дуже дороге, що не оплачувалося його продукувати. Зараз, після розбиття атома знайдено спосіб простіший.

....російські вчені винайшли нове скло. Воно є здібне ізолювати спеку й холод та є шкватою за воду. Його можна хемічно фарбувати й легше ніж дерево обробляти. Його вживають замість цегли, а також для різних водоплавних конструкцій.

....одною з найбільш сензаційних лікувальних метод, які винайдено під час тієї війни, є т.зв. "наркосе

синтеза". Методу цю винайшли американські військові лікарі, і вона віддала великі услуги в лікуванні нервово — похитічних недуг.

Пацієнт дістає дохильний застрик зі спеціального препарату. Майже безпосередньо по ній засипає, і під час сну його змісл критики і психічної контролю перестав працювати. Після застрику чоловік не є в силі нічого згадати, укривати чи брехати. Його свідомість і змісл контролю засипають, натомість пам'ять працює дуже гостро. На баханні лікаря пацієнт говорить і оповідає наче б читав з книжки.

....ані лев, ані тигр, ані воші, а люди є ворогом людства ч.1. Американський професор Д.Е. Янту ствердив, що за час існування, шурі спричинили смерть більше людей, чим війни з другою світовою війною включно. Втрали, які опричинили шурі господарці Америки, оцінюють на 500 мільонів доларів річно. На цій війні шурій кулі шкоди, які опричинили шурі перевищують одим мільярд доларів у рік.

Так наприклад у Парижі —, як ствердили американські інженери шурі зничили десять тисяч миль телефонічного кабелю.

....в Нью Йорку існує спеціальне товариство, якому можна замисити в спадку свої очі багатей людей, що їм привернемо зір, завдячує це тим, які в замінній передали свої очі згаданому товариству. Хірургія ока стоїть сьогодні так високо, що в багатьох випадках є можлива трансплантація ока.

В заледні кільканадцять лікарів спеціалістів, які переводять ці операції. Однак людей, які в цей спосіб знову бачать, нараховується на тисячі. Деякий час, око можна переховувати подібно, як кров. Все ж таки є багато більше таких, які чекають на операції, ніж заохоронаних здорових очей, які — мимомертві властители — можуть служити іншим.

Карта до статті "Наркосе в боротьбі на воєні" / стр. 2./

УКРАЇНЦІВ

Українці під Монте Касіно.

/Свобода — червень— 1946./ ОНА доносить з Лондону, що поляки оприлюднили факт, що в славних боях з німцями під Монте Касіно в Італії згинувло 300 українських воєнів, що служили в 2-польській корпусі в т.зв. армії генерала Андерса. Це перший раз, що поляки, дось таке проголосили. Українські джерела не раз про згадували, що в тих боях брало участь велике число українців, з яких багато дістали найвищі відзначення за хоробрість.

Про повстанців у Польщі й Україні.

/Свобода — червень— 1946./ Швайцарська газета "Базлер Нахріхтен" вістигає на цю тему новинку, переважно кореспондентом з Праги. У ній, як це передає УПС пишеться таке:

"Після короткотривалої передмики, почалася в місяці квітні нова похвалена хвиля партизанської діяльності, як наслідок підписання договору між проводом Польської Підземної Армії/ПЗО — "Сольске Сіли Збройне" / і командою Української Повстанчої Армії. Цей пакт виглядає на координацію діяльності повстанців в Польщі і Західно — Українських областях, особливо в Галичині".

Трагедія українців у Манджурії.

/Свобода — червень— 1946./ Канадійський "Новий Шлях" помістив листа від українця в Китаї, у якому є вістка про те, що сталося з українськими дітьми в Харбіні. Читасмо там таке: "Решта громадських діячів з м. Харбіна, що десятки років достойно несли національний прапор, української організації, три — поверховий Українську Народний Дім наслідок і свідок 38 — річної праці українців в Манджурії, все це дісталося в страшні руки і кігті червоного сатрана. Страшні і жахливі відомості надходять звідти... Так голова української національної колонії Харбіна, інж. О.С. Сітовський розстріляний; заступник голови др. М.Я. Пертебенко, застрілений на вулиці біля українського дому, куди йшов; м. Зайка, один з активніших з молоді, розстріляний; І.П. Шевченко

голова Ради Старшин Українського Дому, розстріляний. Знову активніші громадяни арештовані і не відомо де знаходяться. У тому письмі є ще такі рядки: "Дивуємося, коли читаєш у вашій часописі про існування у вас там тих голуботянів, що це мають зяєсь прагнення до цієї страшної влади..."

"Характеристичні слова."

/Свобода—червень—1946./ Так називає К. Мухлевич у "Вражіннях з Лондону", помістивши в белгійських "Вістях", такі слова інж. Данила Скоропадського: "Скажіть і заповіть Ваших Приятелів, що я далекий від думки що Україна може бути лише гетьманською і ніякою іншою. Україна може бути і не гетьманською — і для такої України, оскільки вона встала б, буду працювати як налевно працюватиме кожний здорово думачий українець і патріот".

Могила Тараса Шевченка.

/Свобода — травень— 1946./ Совітські джерела подають, що будуть відбудовувати знищену німцями могилу Тараса Шевченка в Каневі, музеї і готелі.

Рукониси Тараса Шевченка.

/Свобода — травень— 1946./ Про такі пише Марія Грудницька в совітській "Літературній газеті". Каже, що досі зібрано до 800 автографів і авторизованих списків стихів і прози Шевченка. Це здебільша, відома колекція Варнавського, що раніш знаходилася в Чернігівському музеї.

"В селах України."

/Свобода — травень— 1946./ Під таким заголовком пише московська "Правда", як в Україні виконують "новий п'ятирічний Сталінський план". Між іншим згадує за промову Кузьми Ємільовича Приходька в артілі ім. Шевченка, в якій сказано таке: "Нами керує і веде нас до нових переломів товариш Сталін. Йому ми обов'язані за щастя нашого життя. Слава нашому батькові Сталінові!"

Що "обов'язані" то правда, але не за щастя, але хіба за нещастя...

Ще про смерть хор. Яновія Кошалківського.

Нав'язуючи до некрологу, який ми помістили в попередньому числі нашого часопису, поміщуємо тепер докладніші дані про смерть хор. Кошалківського, на основі листів, що надійшли до нашого табору. /редакція/

В середу 15.V.1946. хор. Кошалківський їздив на седе до серба, з яким мав поладнати одну справу, але вечером повернувся без успіху, кажучи, що справи не далось поладнати через брак грошей. На другий день о годині 19-ій виїхав він поїздом на село і мав повернутися найпізніше о годині 23. Однак, він уже більше не повернувся.

На прохання рідні, почала шукати за ним як австрійська так і французька поліція, але все було без успіху. Щойно по трьох тижнях, у вівторок 4.6.46 прохажі через міст на річці Іл в Інсбруку побачили плаваюче тіло яке витягнуто з води в 22-ій годині.

Рідня довідалась аж на другий день з газет, що виловлено з ріки тіло мужчини. Заінтересовані пішли негайно подивитися і по біліш ствердили, що це був хоружий Кошалківський. Того ж дня приїхала лікарська секція, яка ствердила смерть від крисової кулі. без сумніву це був грабунковий морд, бо навіть убрання стягнуто разом з черевиками.

В суботу 8.6.46. відбувся похорон. Свідство в справі морду ведеться даліше. Вандит знаходиться вже в тюрмі.

Так упав ще один на чужій землі. Хай вона буде йому пером!

Квална Редакція!

З нагоди ім'янин команданта табору, майора Сава Йоскевича, дозволяю те на сторінках нашого часопису, зложити йому найсердечніші побажання — щастя, здоров'я, многих літ та витривалости на його тяжкій та дуже відповідальній стійці.

Від української групи 3-табору. полк. Варв'їнський.